

Lærervejledning til “Et undervisningshæfte om globalt medborgerskab”

Indhold

1. Introduktion til hæftet og global undervisning
  - 1.1 De otte dogmer for læsning
2. Kernestof og læringsmål
3. Forankring i verdensmålene
4. Forslag til supplerende tekster
5. Øvelserne
  - 5.1 Tag billeder af globalisering
  - 5.2 Er du en global medborger?
  - 5.3 Mød Hasan
  - 5.4 Globalt medborgerskab på flere niveauer
  - 5.5 Hvilket verdensmål er vigtigst?

1 Introduktion til hæftet og global undervisning

Globalt medborgerskab er at se sig selv som en del af et fællesskab, der går på tværs af kulturelle og nationale grænser. Det handler om, hvordan man begår sig i verden og om hvordan man kan bidrage til det globale samfund. Håbet med dette hæfte er at inspirere dig til, hvordan du kan være en global medborger på en måde, der giver mening for dig. Hæftet er ikke en fyldestgørende introduktion til globalt medborgerskab som koncept, men et forsøg på at trække tråde mellem din hverdag, din samfundsfagsundervisning og den verden, du lever i.

Hæftet er primært rettet mod samfundsfag c-niveau, men øvelserne kan med små justeringer også anvendes på højere niveau. Denne lærervejledning vil dog rette sig udelukkende mod samfundsfag c-niveau.

I forbindelse med udarbejdelsen af undervisningshæftet er der blevet arbejdet med otte dogmer for læsning af hæftet. Disse otte dogmer er grundlaget for materialet.

1.1 De otte dogmer for læsning

1. Materialet formidler **optimisme** for verden
2. Materialet vækker **nysgerrighed** på verden
3. Materialet trækker tydelige **tråde til kernestoffet** i samfundsfag
4. Materialet lægger op til at **udforske egne og andres perspektiver**
5. Materialet tydeliggør **sammenhænge mellem globale og lokale forhold**
6. Materialet er **let og legende**
7. Materialet er en **appetitvækker** for globalt medborgerskab
8. Materialet er **øvelses og casebaseret** (samarbejde, kommunikation, learning by doing, og forholden-sig til handlemuligheder).

2 Kernestof og læringsmål

Relevans i forhold til bekendtgørelsen for samfundsfag c-niveau:

1.1. Identitet

Samfundsfag omhandler danske og *internationale samfundsforhold*. Faget giver på et empirisk og teoretisk grundlag viden om og forståelse af de dynamiske og komplekse

kræfter – nationalt, regionalt og globalt – der påvirker samfundsudviklingen. Ved at forbinde den aktuelle samfundsmæssige udvikling med sociologiske, økonomiske og politiske begreber kvalificeres standpunkter og *handlemuligheder*.

1.2. Formål

Undervisningen skal give viden og forståelse af danske og *internationale samfundsforhold* og den dynamik, der har indflydelse på udviklingen i det moderne samfund. Samfundsfag C skal fremme elevernes *lyst og evne til at forholde sig til og deltage i den demokratiske debat* og gennem undervisningens indhold og arbejdsformer *engagere eleverne i forhold af betydning for demokratiet og samfundsudviklingen*. Endvidere skal undervisningen fremme elevernes selvstændighed og tillid til at kunne diskutere og tage stilling til samfundsmæssige problemstillinger på et fagligt kvalificeret niveau. Elevernes studiekompetence skal udvikles ved anvendelse af viden, begreber, teorier og metoder fra de samfundsvidenskabelige discipliner på konkrete samfundsfaglige problemstillinger.

Undervisningen skal tilrettelægges *tematisk med afsæt i elevernes undren og nysgerrighed vedrørende aktuelle samfundsmæssige problemstillinger*. Eleverne skal inddrages ved valg af problemstillinger.

Udadvendte aktiviteter skal integreres i undervisningsforløb og kan gennemføres i form af gæstelærere, virksomheds- og institutionsbesøg eller *mindre empiriske undersøgelser*. Der skal i det samlede forløb gennemføres mindst et *projektarbejde*, hvor en faglig problemstilling skal behandles med brug af metoder fra faget.

Faglige mål:

- anvende og kombinere viden om sociologi, økonomi og politik til at redegøre for aktuelle samfundsmæssige problemer og løsninger herpå
- undersøge konkrete prioriteringsproblemer i velfærdssamfundet
- på et fagligt grundlag argumentere for egne synspunkter, indgå i en faglig dialog og diskutere en faglig problemstilling.

Kernestof:

Politik:

- demokrati og menneskerettigheder i en globaliseret verden, herunder betydningen af retssystemet.

Sociologi:

- levevilkår

Økonomi

- velfærd og fordeling, herunder markedsstyring og politisk styring

– det økonomiske kredsløb, økonomiske mål og økonomiske styringsinstrumenter.

3 Forankring i verdensmålene

Diskussionen om globalt medborgerskab, og hvad det indebærer, er en vigtig diskussion i arbejdet med FN's verdensmål for bæredygtig udvikling. For hvad er egentlig individets rolle og ansvar i forhold til verdensmålene? Der lægges i materialet op til at inddrage verdensmålene, og materialet kan også bruges som en kickstarter til et videre forløb om verdensmålene. På www.verdensmaalene.dk ligger der information om verdensmålene henvendt til gymnasieelever. Her kan eleverne søge information om FN og målene, og hjemmesiden kan introduceres og bruges uden en grundigere gennemgang af FN.

4 Forslag til supplerende litteratur

I hæftet er der brugt citater fra en række artikler. Disse artikler er skrevet på et meget højt niveau og passer derfor ikke fagligt til gymnasiet, men kan læses af underviseren inden forløbet, for at skabe en grundlæggende forståelse af den teoretiske forankring. Det er følgende fire tekster der er brugt citater fra:

Dierks, Rosa Gomez (2001): "Introduction to globalization: Political and economic perspectives for the new century" Rowman & Littlefield

Eriksen, Thomas Hylland (2014): "Globalization: The key concepts" Bloomsbury

Giddens, Anthony (1994): "Modernitetens konsekvenser" Hans Reitzels Forlag

Kemp, Peter (2005): "Verdensborgeren som pædagogisk ideal. Pædagogisk filosofi for det 21. århundrede" Hans Reitzels Forlag

Til eleverne er her en række artikler om globalisering, der ligger til fri afbenyttelse på JP's undervisningssite:

Globalisering i hverdagen:

<http://viden.jp.dk/undervisning/sites/altomglobalisering/ekspeditionen/reportager/default.asp?cid=10184>

Globaliseringens kendetegn:

<http://viden.jp.dk/undervisning/sites/altomglobalisering/indsigt/temaartikler/default.asp?cid=10172>

Reaktion mod globalisering:

<http://viden.jp.dk/videnbank/soeg/default.asp?cid=10180>

Globaliseringsleksikon:

<http://viden.jp.dk/undervisning/sites/altomglobalisering/indsigt/leksikon/>

Alle ovenstående artikler er skrevet af Lene Møbjerg Stevnhoved (2006).

Derudover kan suppleres med litteratur om senmodernitet, ideologier og globalisering fra grundbøger. Et forslag på mulig baggrundslitteratur er:

Jacobsen, Benny og Ove Outzen (2010) : "Liv i Danmark. Grundbog til samfundsfag på c-niveau" Forlaget Columbus, s. 9-15 om senmodernitet, s. 42-55 om ideologier og s. 133-146 om globalisering.

Tilsvarende kan sagtens findes i andre grundbøger.

5 Øvelserne

Det følgende afsnit vil gennemgå øvelserne og komme med forslag til hvilke teoretiske vinkler, man kan tage udgangspunkt i. Der er selvfølgelig en masse andre måder at bruge øvelserne på, så følgende skal kun ses som forslag til, hvordan øvelserne i hæftet kan bruges.

5.1 Tag billeder af globalisering (s. 7)

Det anbefales, at artiklerne samt anden baggrundslitteratur først læses efter, at eleverne har lavet den første øvelse i hæftet. Dermed fungerer øvelsen som en øjenåbner før man læser videre, hvilket giver en induktiv og legende tilgang til emnet. Sidste punkt i øvelsen kan eventuelt gentages efter, at eleverne har læst baggrundslitteraturen, for at se om definitionen ændrer sig.

5.2 Er du en global medborger? (s. 9)

Særligt artiklen *Globalisering i hverdagen* kan give mening i forhold til denne øvelse.

Øvelsen kan bruges som introduktion til det kvalitative interview som metode samtidig med, at det skaber refleksion over, hvordan det globale er alle steder. Teori om senmodernitet kan med fordel inddrages.

5.3 Mød Hasan (s. 12-13)

En mulig måde at strukturere øvelsen er at dele klassen op i matrixgrupper af 3x3. Hver matrixgruppe består af tre undergrupper, der diskuterer henholdsvis det politiske, økonomiske og sociologiske aspekt. Efter undergrupperne har diskuteret det aspekt, de har fået tildelt, mødes de i matrixgrupperne så der nu i hver gruppe sidder én, der har diskuteret det politiske, én det økonomiske og én det sociologiske. Efter en diskussion i disse nye grupper samles der fælles op i klassen.

I denne øvelse vil det være oplagt at inddrage teori om ideologier og senmodernitet.

5.4 Globalt medborgerskab på flere niveauer (s. 14-15)

Formålet med denne øvelse er at skabe refleksion over, hvordan de fem forskellige niveauer hænger sammen og påvirker hinanden. Der er en generel forståelse af, at globale problemstillinger kun kan tackles på højeste niveau, men ved hjælp af denne diskussionsøvelse skabes der en forståelse af at, hvad der sker på fx lokalt niveau også påvirker de andre niveauer. Dermed er øvelsen med til at tydeliggøre, hvilke handlemuligheder eleverne står med.

5.5 Hvilket verdensmål er vigtigst? (s. 17-18)

Inden øvelsen om FN's verdensmål for bæredygtig udvikling, ville det være oplagt at kort præsentere verdensmålene. Her kan læringssitet om verdensmålene bruges.

Øvelsen giver eleverne erfaring med både kvantitative og kvalitative undersøgelser.

Øvelsens resultater kan eventuelt præsenteres som et mindre projektarbejde, hvor eleverne inddrager deres viden om verdensmålene.